

Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Херсонський навчально-науковий інститут

Кафедра економіки

О7861

ЗАТВЕРДЖЕНО
Заступник директора з
навчальної роботи

[Signature]
к.т.н., проф. Дудченко О.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline
«ЕКОНОМІКА МОРЯ»
«MARITIME ECONOMY»

рівень вищої освіти	<i>перший (бакалаврський)</i>
тип дисципліни	обов'язкова
мова викладання	<i>українська</i>

Херсон - 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка моря» є однією із складових комплексної підготовки фахівців першого бакалаврського рівня вищої освіти галузі знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності – 051 «Економіка», освітньо-професійної програми – «Економіка підприємства».

«15» листопада 2023 року 20 с.

Розробник: Година О.В. – старший викладач кафедри економіки.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Економіка моря» узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми «Економіка підприємства»

канд. екон. наук, професор

Н.Г. Ревенко

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Економіка моря» розглянуто на засіданні кафедри економіки

Протокол № 4 від «15» листопада 2023 р

Завідувач кафедри

А.В. Руснак

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка моря» затверджена методичною радою ХННІ НУК.

Протокол № 4 від «16» листопада 2023 р.

Голова МР ХННІ НУК

О.М. Дудченко

© ХННІ НУК, 2023 рік

© Година О.В., 2023 рік

Зміст

Вступ.....	4
1. Опис навчальної дисципліни.....	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни.....	6
3. Передумови для вивчення дисципліни.....	6
4. Очікувані результати навчання.....	6
5. Програма навчальної дисципліни.....	7
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування	11
7. Форми поточного та підсумкового контролю.....	12
8. Критерії оцінювання результатів навчання.....	15
9. Засоби навчання.....	16
10. Рекомендовані джерела інформації.....	16
Додаток.....	20

ВСТУП

Анотація

Актуальність дисципліни «Економіка моря» обумовлена запитом практики на формування у фахівців економічного спрямування професійної компетентності щодо мобілізації потенціалу нашої країни як морської держави та потребою створити підґрунтя для академічної мобільності студентів. Зокрема, йдеться про опанування знань та навичок щодо визначення місця Світового океану серед чинників матеріального виробництва, економіко-екологічного аналізу нагальних проблем, які супроводжують освоєння ресурсів, зосереджених у ньому, передбачення ймовірних соціально-економічних наслідків прийняття відповідних рішень органами державної влади та менеджментом підприємств морського господарського комплексу. Завдяки плідній роботі з матеріалами курсу, студенти опанують зміст дисципліни та набудуть досвіду творчого застосування набутих знань.

Ключові слова: морська держава, Світовий океан, чинники виробництва, економіка моря, економічні ресурси, державне управління економікою, морський господарський комплекс, підприємство.

Annotation

The relevance of the discipline «Maritime Economics» is due to the demand of practice for the formation of specialists in the economic field of professional competence to mobilize the potential of our country as a maritime state and the need to create a basis for academic mobility of students. In particular, it is about mastering the knowledge and skills to determine the place of the oceans among the factors of material production, economic and environmental analysis of urgent problems that accompany the development of resources concentrated in it, anticipating the likely socio-economic consequences of public decision-making and management economic complex. Through fruitful work with the course materials, students will master the content of the discipline and gain experience in the creative application of acquired knowledge.

Key words: maritime state, the oceans, factors of production, maritime economy, economic resources, public economic management, maritime economic complex, enterprise.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість Кредитів – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов'язкова	
Модулів – 2		Рік підготовки	
Змістових Модулів – 2		4-й, (2-й)*	4-й
Електронна адреса на сайті ХННІ НУК: http://www.kb.nuos.edu.ua/Licensing%20and%20accreditation%20specialties/business-economics-b.html	Спеціальність 051 «Економіка» Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»	Семестри	
		7-й, (3-й)*	7-й
		Лекції, год.	
		30 год.	8 год.
		Практичні роботи, год.	
		30 год.	8 год.
Індивідуальне науково-дослідне завдання - немає			
Загальна кількість годин – 150			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 7-й, 3-й- семестр - 4 самостійної роботи студента: 7-й, 3-й- семестр - 6	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Самостійна робота, год.	
		90 год.	134 год.
		Індивідуальне завдання, год.	
		-	-
		Вид контролю: екзамен	
		Форма контролю: комбінована (письмовий контроль, тестовий контроль)	

Примітка: * для груп, що навчаються за скороченим терміном

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Економіка моря» є формування у здобувачів вищої освіти компетенцій щодо формування механізму забезпечення сталого розвитку морських та суміжних видів діяльності, використання ресурсів Світового океану для задоволення потреб громадян та підприємств морського господарського комплексу України, створення для цього відповідного інституціонального підґрунтя, оцінювання морського природного потенціалу, розбудови рентних відносин.

Зокрема, відповідно до освітньо-професійної програми студенти набувають таких компетенцій:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

ФК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

ФК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

ФК18.* Здатність проводити економічне оцінювання морського природного потенціалу, застосування планово-економічного механізму раціонального морекористування на практиці.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення даної дисципліни є дисципліна: «Економічна теорія та економіка України».

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти таких результатів:

ПР10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПР12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР32.* Вміти розробляти та обґрунтовувати заходи та проектні рішення з підвищення ефективності діяльності підприємства морської галузі в умовах невизначеності та ризику.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Структура економіки моря та об'єктивні передумовії піднесення

Тема 1. Світовий океан поміж чинників матеріального виробництва.
Джерела інформації: [1]. стор. 20-45.

Тема 2. Різновиди морської господарської діяльності.
Джерела інформації: [1]. стор. 46-76.

Тема 3. Економічні ресурси світового океану.
Джерела інформації: [1]. стор. 77-100.

Тема 4. Правові режими морських просторів як чинник ведення морської господарської діяльності.

Джерела інформації: [1]. стор. 101-133.

Модуль 2.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти морської господарської діяльності

Тема 5. Інституціональні передумови розвитку економіки моря.
Джерела інформації: [1]. стор. 134-158.

Тема 6. Рентні відносини в морській господарській діяльності.
Джерела інформації: [1]. стор. 159-190.

Тема 7. Морські вантажні перевезення: форми та перспективи розвитку.
Джерела інформації: [1]. стор. 191-216.

Тема 8. Природний потенціал економіки моря: сутність і вимірювання.
Джерела інформації: [1]. стор. 217-247.

Тема 9. Технології фінансування морегосподарських проектів.
Джерела інформації: [1]. стор. 248-281.

Тема 10. Світове суднобудування: сучасні тенденції розвитку.
Джерела інформації: [1]. стор. 282-308.

5.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 2

Розподіл навчального часу за модулями

Назва змістових модулів і тем дисципліни	Кількість годин							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	Усього	у тому числі*			Усього	у тому числі		
		Лекції	Практична робота	Самостійна робота		Лекції	Практична робота	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1.								
Змістовий модуль 1. Структура економіки моря та об'єктивні передумови її піднесення								
Тема 1. Світовий океан поміж чинників матеріального виробництва	14	2	2	10	14	4	4	12
Тема 2. Різновиди морської господарської діяльності	16	2	2	12	16			14
Тема 3. Економічні ресурси світового океану	14	2	2	10	14			12
Тема 4. Правові режими морських просторів як чинник ведення морської господарської діяльності	16	2	2	12	16			14
Разом за модулем 1	60	8	8	44	60	4	4	52
Модуль 2.								
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти морської господарської діяльності								
Тема 5. Інституціональні передумови розвитку економіки моря.	10	2	2	6	14	4	4	12
Тема 6. Рентні відносини в морській господарській діяльності	16	4	4	8	16			14
Тема 7. Морські вантажні перевезення: форми та перспективи розвитку	16	4	4	8	14			14
Тема 8. Природний потенціал економіки моря: сутність і вимірювання	16	4	4	8	16			14
Тема 9. Технології фінансування морегосподарських проєктів	16	4	4	8	14			14
Тема 10. Світове суднобудування: сучасні тенденції розвитку	16	4	4	8	16			14
Разом за модулем 2	90	22	22	46	90	4	4	82
Всього	150	30	30	90	150	8	8	134

Примітка. Для студентів заочної форми навчання викладаються оглядові лекції за темами змістових модулів в обсягах відповідно до таблиці.

5.2. Теми практичних занять

Теми практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання наведені в табл. 3.

Таблиця 3

Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Світовий океан поміж чинників матеріального виробництва	2	1
2	Різновиди морської господарської діяльності	2	1
3	Економічні ресурси світового океану	2	1
4	Правові режими морських просторів як чинник ведення морської господарської діяльності	2	1
5	Інституціональні передумови розвитку економіки моря	2	1
6	Рентні відносини в морській господарській діяльності	4	1
7	Морські вантажні перевезення: форми та перспективи розвитку	4	0,5
8	Природний потенціал економіки моря: сутність і вимірювання	4	0,5
9	Технології фінансування морегосподарських проектів	4	0,5
10	Світове суднобудування: сучасні тенденції розвитку	4	0,5
Разом		30	8

5.3 Самостійна робота та індивідуальні завдання

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної та заочної форм навчання наведені в табл. 4.

Таблиця 4

Тематика самостійної роботи та індивідуальні завдання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Аналітичний огляд теми: «Світовий океан поміж чинників матеріального виробництва»	1	5
2	Аналітичний огляд теми: «Різновиди морської господарської діяльності»	1	5
3	Аналітичний огляд теми: «Економічні ресурси світового океану»	1	5
4	Аналітичний огляд теми: «Правові режими морських просторів як чинник ведення морської господарської»	1	5
5	Аналітичний огляд теми: «Інституціональні передумови розвитку економіки моря»	1	5
6	Аналітичний огляд теми: «Рентні відносини в морській господарській діяльності»	1	5
7	Аналітичний огляд теми: «Морські вантажні перевезення: форми та перспективи розвитку»	1	5
8	Аналітичний огляд теми: «Природний потенціал економіки моря: сутність і вимірювання»	1	5
9	Аналітичний огляд теми: «Технології фінансування морегосподарських проектів»	1	5
10	Аналітичний огляд теми: «Світове суднобудування: сучасні тенденції розвитку»	1	5
Разом		10	51

5.4 Розподіл годин самостійної роботи

Розподіл годин самостійної роботи наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Розподіл годин самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Підготовка до лекцій	15	8
2	Підготовка до практичних робіт	20	30
3	Підготовка до поточного модульного контролю (2х)	30	-
4	Виконання контрольної роботи	-	30
5	Самостійне вивчення тем, що не входять до лекційного курсу	10	51
6	Підготовка до екзамену	15	15
Разом		90	134

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

В якості методів навчання для всіх видів занять використовується:

- робота з літературою, як опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмій і навичок та реалізацію контрольної-корекційної функції в умовах формальної освіти;

- пояснення, як словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення.

Для лекційних занять застосовується:

- лекція, як усний виклад навчального матеріалу, що характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;

- ілюстрування, як показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символічному зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;

- відеометод, як використання відеоматеріалів для активізації наочно чуттєвого сприймання, що забезпечує більш легке і міцне засвоєння знань в їх образно-понятійній цілісності та емоційній забарвленості.

Для практичних занять застосовується:

- практична робота, як метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків.

Засобами оцінювання та методами демонстрації результатів вивчення дисципліни є:

- усні відповіді;
- виконання практичних завдань;
- модульні контрольні роботи у формі відповідей на тестові запитання, есе (контрольна робота);
- екзамен.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки отримані студентами впродовж поточного контролю. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти та набутих ними практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється:

- на кожному семінарському та практичному занятті;
- на модульних контрольних роботах, які проводяться після завершення кожного змістовного модуля. Модульні контрольні роботи складаються з захисту самостійного індивідуального науково-дослідного завдання (есе, контрольна робота) та відповідей на тестові запитання.

Сума балів за модульну контрольну роботу є складовою оцінки за результатами поточного контролю. Максимальна оцінка за результатами поточного контролю - 100 балів. Зарахування кредитів навчального курсу можливе тільки після досягнення результатів, запланованих цією програмою.

7.1. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Критерії оцінювання практичних робіт

Таблиця 6

Бал	Критерії оцінювання
3	Робота виконана у встановлений термін. Студент самостійно визначає тип завдання і раціонально розв'язує його. Може розв'язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам
2	Робота виконана самостійно з порушенням встановлених термінів. Студент самостійно визначає тип завдання та раціонально розв'язує

	його. Може розв'язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам
1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Студент наводить потрібні формули. Виконує завдання, використовуючи алгоритм. Складений звіт містить неточності та помилки у висновках
0	Студент не розв'язує задачі

**Критерії оцінювання поточного модульного контролю знань
у формі тестування**

Таблиця 7

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	15	13,5	12	10,5	9,0	7,5	6,0	4,5	3,0	1,5

Критерії оцінювання контрольної роботи (для заочної форми)

Таблиця 8

Бал	Критерії оцінювання
15	Робота виконана у встановлений термін. Матеріал викладено у достатньому обсязі, аргументовано і у правильній послідовності. Використані не тільки рекомендовані джерела інформації, а й новітні, самостійно знайдені у періодичних виданнях та в інтернет-ресурсах. Правильно сформульовані узагальнюючі висновки. Робота достатньо ілюстрована, оформлена акуратно, з дотриманням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент вільно орієнтується в матеріалах
10	Робота виконана у встановлений термін. Матеріал викладено у достатньому обсязі, логічно. Використані рекомендовані джерела інформації. Правильно сформульовані узагальнюючі висновки. Робота оформлена акуратно, з дотриманням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент орієнтується в матеріалах, у відповідях є неточності
7	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Матеріал викладено у правильній послідовності, але недостатньо повно. Недостатньо використані рекомендовані джерела інформації. Висновки сформульовані формально або не зв'язані з матеріалами роботи. В оформленні роботи є порушення вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент в цілому орієнтується в матеріалах, у відповідях є помилки та неточності

3	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Матеріал викладено безсистемно, висновки сформульовані формально або відсутні. Робота оформлена неохайно, з порушенням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент слабо орієнтується в матеріалах, у відповідях є помилки
0	Роботу не виконано

Узагальнюючі результати поточного контролю знань

Таблиця 9

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Виконання практичних робіт	10 роб. × 3 бали = 30 балів	10 роб. × 3 бали = 30 балів
Поточний модульний контроль	2 МКР × 15 балів = 30 балів	-
Виконання контрольних робіт	-	1 роб. × 30 балів = 30 балів
Всього	60	60

Критерії оцінювання екзамена

Таблиця 10

Бал	Критерії оцінювання
40	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно й аргументовано його висвітлює, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань; вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки
30	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його висвітлює, розкриває зміст теоретичних запитань, послуговується науковою термінологією. Проте виклад окремих питань недостатньо змістовний та аргументований, допущені окремі несуттєві неточності та незначні помилки
20	Студент загалом володіє навчальним матеріалом, висвітлює його основний зміст під час усних виступів, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації. Допускає окремі суттєві неточності та помилки

10	Студент володіє навчальним матеріалом не в повному обсязі, висвітлює його фрагментарно, без обґрунтування, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускає суттєві неточності
0	Студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Таблиця 11

Змістовий модуль	Тема	Денна форма		Заочна форма	
		Вид роботи	Бали	Вид роботи	Бали
ЗМ 1	T1	Практична робота № 1	3	Практична робота № 1	3
	T2	Практична робота № 2	3	Практична робота № 2	3
	T3	Практична робота № 3	3	Практична робота № 3	3
	T4	Практична робота № 4	3	Практична робота № 4	3
	T5	Практична робота № 5	3	Практична робота № 5	3
	T1-T10	Модульний контроль знань у формі тестування	15	-	
ЗМ 2	T6	Практична робота № 6	3	Практична робота № 6	3
	T7	Практична робота № 7	3	Практична робота № 7	3
	T8	Практична робота № 8	3	Практична робота № 8	3
	T9	Практична робота № 9	3	Практична робота № 9	3
	T10	Практична робота № 10	3	Практична робота № 10	3
	T1-T10	-	-	Контрольна робота	30
	T1-T10	Модульний контроль знань у формі тестування	15	-	-
Підсумковий контроль	екзамен	40	екзамен	40	
Сума		100		100	

9. Засоби навчання

Технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, персональні комп'ютери з підключенням до мережі Інтернет.

При проведенні занять за дистанційною формою навчання (у період карантину) використовуються дистанційні платформи й інформаційно-комунікаційні технології (Moodle, Google Classroom, DingTalk, ZOOM Cloud Meetings, Skype, Viber, WeChat, Telegram, соціальні мережі тощо).

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Парсяк В.Н. Економіка моря. Підручник [Текст].— Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. — 390 с.
2. Парсяк В.Н, Економіка моря. Навчальний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів. [Текст]. — Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019.-356 с.
3. Stop ford M. Maritime economics. — 2019, Routledge, 270 Madison Avenue, New York, NY 10016
4. Парсяк В.Н. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Економіка моря», електронне видання. Миколаїв, НУК, 2020. 25 с.

Допоміжна література

5. Конвенція про Міжнародну морську організацію. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_219
6. Міжнародна Конвенція про цивільну відповідальність за шкоду від забруднення нафтою. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_806
7. Конвенція про Міжнародні правила запобігання зіткненню суден на морі.Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua /laws/show/995_137
8. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства.

Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_064

9. Міжнародна конвенція про створення Міжнародного фонду для компенсації шкоди від забруднення нафтою. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_807

10. Конвенція Міжнародної організації морського супутникового зв'язку (ИНМАРСАТ). Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_017

11. Міжнародна конвенція щодо втручання у відкритому морі у випадках аварій, які призводять до забруднення нафтою. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_049

12. Конвенція з запобігання забруднення моря викидами відходів та інших матеріалів. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_127

13. Конвенція про захист Чорного моря від забруднення. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_065 13. Міжнародна конвенція про вантажну марку. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/896_007

14. Міжнародна конвенція по запобіганню забрудненню з суден. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896_009

15. Конвенція про територіальне море та прилеглу зону. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_178_16

16. Конвенція про відкрите море. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_180

17. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_057

18. Міжнародна конвенція про морські застави та іпотеки 1993 р. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_471

19. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що

перебувають під загрозою зникнення. Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_129

20. Морська доктрина України на період до 2035 р. Електронний ресурс. Режим доступу: [https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/l 307-2009- %DO%BF#Text](https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/l 307-2009-%DO%BF#Text)

21. Закон України «Про морські порти України». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4709-17>

22. Про виключну морську економічну зону України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/162/95-Вр> 23. Водний кодекс України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>

23. Кодекс торговельного мореплавства України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/176/95-Вр>

24. Закон України «Про державний кордон України». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>

25. Закон України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про морські застави та іпотеки 1993 року». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/240-15>

26. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 р. та Угоди про імплементацію Частини XI Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 р. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/728-14>

27. Закон України «Про аквакультуру». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5293-17>

28. Законі України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3677-17>

29. Закон України «Про ветеринарну медицину». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2498-12>

30. Закону України «Про природно-заповідний фонд України». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>

31. Закон України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/486-15>

32. Закон України «Про приєднання України до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/662-14>

33. «Про затвердження Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського і Чорного морів». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2333-14>

34. Методика визначення розміру плати за використання на умовах оренди частини рибогосподарського водного об'єкта, рибогосподарської технологічної водойми. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/zO194-14/paran13#n13>

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. European Commission, Maritime Affairs, Facts and figures, https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/documentation/facts_and_figures_en
2. Maritime economy. <https://www.srm-maritimeeconomy.com/about-maritime-SRM>.
3. Maritime Alliance for fostering the European Blue Economy through a Marine Technology Skilling Strategy, <https://www.projectmates.eu/>
4. European Cluster collaboration Platform <https://www.clustercollaboration.eu/cluster-mapping?fbclid=IwAR22AF-FqtEAn3FlW43ERAX8aX3YfRaZnegqrrU07RmNASLabguCE0DAzw>
5. Офіційний сайт Верховної Ради України, <http://zakon.rada.gov.ua>

Розробник старший викладач

О.В. Година

Контрольні питання з дисципліни «Економіка моря»

Модуль I. Структура економіки моря та об'єктивні передумови її піднесення

1.1. Що очікує учасників протиборства за доступ до ресурсів Світового океану?

1.2. Охарактеризуйте поняття «Світовий океан» та окресліть його складові.

1.3. Охарактеризуйте ключові сектори економіки моря.

1.4. Дайте визначення економіки та поясніть економічні ролі, які виконує людина.

1.5. Охарактеризуйте складові економіки як системи.

1.6. Охарактеризуйте зміст та особливості факторів виробництва в економіці моря.

1.7. Поясніть унікальність основного капіталу підприємств морського господарського комплексу.

1.8. Поясніть природні фактори морегосподарського виробництва.

1.9. Обґрунтуйте причини посилення уваги до економіки океану та моря.

1.10. Продемонструйте зв'язки економіки моря з іншими науковими дисциплінами.

1.11. Якими є наслідки економічної діяльності людини на планеті?

1.12. Охарактеризуйте види морегосподарської діяльності залежно від правового режиму морських просторів.

1.13. Охарактеризуйте сфери ділової активності людей у Світовому океані.

1.14. Викладіть свій погляд на різновиди морської рекреаційної діяльності.

1.15. Викладіть свій погляд на види морегосподарської діяльності залежно від характеру доступу до ресурсів.

1.16. Які послуги надають користувачам порти?

1.17. Поясніть завдання, які вирішуються методами морського просторового планування.

1.18. Які проблеми пов'язані з освоєнням ресурсів, що перебувають на

глибокому ложі Світового океану?

1.19. Окресліть причини звернення людства до поновлюваних джерел енергії Світового океану.

1.20. З якими перешкодами стикаються на шляху до енергетичних скарбниць Світового океану?

1.21. Чи має наша країна потенціал вирощування в прилеглих морях промислових організмів і водоростей?

1.22. Назвіть умови, яких мають дотримуватися видобувачі харчових продуктів у Світовому океані.

1.23. Назвіть причини піднесення міжнародних морських перевезень.

1.24. Що заважає активізації портової діяльності в Україні?

1.25. Поясніть мотивацію звернення людини до мінеральних ресурсів Світового океану.

1.26. Назвіть негативні впливи рекреаційного бізнесу на екосистеми прибережних районів.

1.27. Поясніть вимоги до раціональної морської рекреаційної діяльності.

1.28. Яких суден вимагає сучасна морегосподарська діяльність?

1.29. Чому стає дедалі популярнішими ремонт і конверсія суден?

1.30. Охарактеризуйте контракти, що укладаються з приводу ремонту суден.

1.31. Як розподіляються ресурси Світового океану за джерелами їх походження?

1.32. Охарактеризуйте біологічні ресурси Світового океану.

1.33. Для чого потрібно вивчати продуктивність океану на кожному з його трофічних рівнів?

1.34. Поясніть сутність економічних ресурсів за вичерпністю, здатністю до відновлення і здатністю бути заміненними.

1.35. Назвіть різновиди сировинних ресурсів Світового океану.

1.36. Окресліть джерела енергії у Світовому океані.

1.37. У чому полягає сутність міжнародного морського права?

1.38. Поясніть сутність режимів морських просторів як чинника ведення господарської діяльності.

1.39. Поясніть відмінності між внутрішніми й територіальними морськими водами.

1.40. Охарактеризуйте правові режими щодо іноземних суден, які перебувають у територіальних водах прибережної держави.

1.41. Яким є призначення правового режиму: «прилегла зона» та «відкрите море».

1.42. Якими є особливості використання міжнародних проток?

1.43. Окресліть сутність правового режиму «виключно (морська) економічна зона».

1.44. Назвіть причини, через які підвищується увага до континентального шельфу та морського дна.

1.45. Що переконує в потребі вдосконалення міжнародного морського права в частині відкритого моря?

1.46. У чому полягає ключова особливість морських просторів зі змішаним правовим режимом?

1.47. Якими заходами правовий режим відкритого моря може бути зміцнений?

1.48. Хто від імені людства опікується долею морського дна за межами континентального шельфу?

1.49. Поясніть правовий режим морських проток та архіпелагів.

1.50. Що являють собою економічні інституції?

1.51. Поясніть різницю між інституціями й організаціями.

1.52. Поясніть зміст концепції маринізму та її зв'язок з теорією інституціоналізму.

1.53. Які ролі відіграє держава щодо національної морської діяльності?

1.54. Охарактеризуйте міжнародний досвід державної підтримки суднобудування.

1.55. Як міжнародне співтовариство стримує державний протекціонізм

щодо суднобудування?

1.56. Охарактеризуйте відмінності між морською доктриною та державною морською політикою.

1.57. Назвіть умови, в яких відбувається реалізація національної Морської доктрини.

1.58. Викладіть власні уявлення про структуру морської діяльності.

1.59. Поясніть мету морської державної політики.

1.60. Охарактеризуйте завдання парламенту щодо реалізації положень національної Морської доктрини.

1.61. Роль Кабінету Міністрів у реалізації положень національної Морської доктрини.

1.62. Якими є ознаки недосконалого використання морського економічного потенціалу України.

1.63. Що, на Ваш погляд, треба зробити для покращення ситуації в українському морегосподарюванні?

1.64. Охарактеризуйте структуру суднобудівного кластеру.

1.65. Наведіть аргументи на користь боротьби з корупцією в країні.

1.66. Поясніть негативні наслідки нехтування проблемою ресурсних платежів.

1.67. Охарактеризуйте погляди класиків політичної економії на причини виникнення ренти.

1.68. Як має розподілятися дохід від використання ресурсів Світового океану.

1.69. Прокоментуйте рентні доходи державного бюджету країни.

1.70. Якими є об'єктивні передумови виникнення ренти від використання ресурсів Світового океану?

1.71. Викладіть власне бачення режимів використання природних ресурсів.

1.72. Які дозвільні документи надають право на вилов водних живих ресурсів?

1.73. Охарактеризуйте функції, які виконують рентні платежі за

використання ресурсів Світового океану.

1.74. Як збираються платежі за спеціальне використання рибних та інших видів живих ресурсів?

1.75. Як стягується плата за користування надрами для видобування корисних копалин?

1.76. Хто і в який спосіб сплачує ренту за спеціальне використання води?

1.77. Хто є платниками ренти за використання радіочастотних ресурсів?

1.78. Якими є особливості сплати портового й туристичного зборів.

Модуль II. Прикладні аспекти морської господарської діяльності

2.1. У чому полягає сутність економіко-географічних районів Світового океану та під впливом яких чинників вони формуються?

2.2. Фрахтовий ринок за типами суден.

2.3. Особливості фрахтового ринку за умовами конкуренції.

2.4. Лінійне судноплавство в морських вантажних перевезеннях.

2.5. Рейсові перевезення в трамповому судноплавстві.

2.6. Фрахтування судна на термін у трамповому судноплавстві.

2.7. Сталійний час і наслідки його перевищення або скорочення.

2.8. Сутність і методика розрахунку тайм-чартерного еквівалента.

2.9. Види коносаментів, які набули поширення в морських вантажних перевезеннях.

2.10. Поясніть, чому ставки на перевезення лінійними суднами, як правило, вищі за ставки нелінійних перевезень.

2.11. Як лінійні перевізники мотивують клієнтів до тривалої співпраці?

2.12. Як визначають порти в чартері на рейсові перевезення?

2.13. Які форми фрахтування суден на термін набули найбільшої популярності?

2.14. Призначення та характерні особливості мультимодальних перевезень.

2.15. У чому полягає ефект від використання мультимодальних перевезень.

- 2.16. Окресліть сфери перебування економічних ресурсів Світового океану.
- 2.17. Поясніть відмінності ресурсів Світового океану, що виділяються за ознакою відновлюваності.
- 2.18. У чому полягає призначення біологічних ресурсів Світового океану?
- 2.19. Визначте основні напрями підвищення ефективності використання харчових ресурсів океану.
- 2.20. Охарактеризуйте морську воду як ресурс економіки моря.
- 2.21. Нафта й газ серед ресурсів Світового океану.
- 2.22. Назвіть найбільш поширені тверді корисні копалини, які видобуваються у Світовому океані.
- 2.23. Класифікація енергетичних ресурсів Світового океану.
- 2.24. Альтернативна енергетика Світового океану.
- 2.25. Функції економічної оцінки природного потенціалу.
- 2.26. Охарактеризуйте особливості витратного й результативного підходів до економічної оцінки природного потенціалу.
- 2.27. Охарактеризуйте особливості відтворювального та рентного підходів до економічної оцінки природного потенціалу.
- 2.28. Опишіть методи оцінки природного потенціалу на базі такс і нормативів та альтернативної вартості.
- 2.29. У чому полягає зміст методу упущеної вигоди під час оцінювання ресурсів Світового океану?
- 3.30. Наведіть підтвердження високої капіталоємності морської господарської діяльності.
- 2.31. У чому полягає зміст стратегій залучення до співробітництва з вітчизняними підприємцями закордонних інвесторів?
- 2.32. У якій послідовності відбувається створення підприємства разом з іноземним інвестором?
- 2.33. Шляхи збільшення власного капіталу акціонерними товариствами.
- 2.34. Яким є вартісне обмеження щодо випуску корпоративних облігацій?
- 2.35. У який спосіб залучають до фінансування морегосподарських

проектів їх замовників?

2.36. Якими є переваги й недоліки банківського кредитування морської господарської діяльності?

2.37. Призначення та організація діяльності банківських консорціумів під час фінансування морегосподарських проектів.

2.38. Роль держави в підвищенні привабливості банківського кредитування.

2.39. Поясніть природу та причини звернення до мезонінного кредитування.

2.40. Охарактеризуйте іпостасі сучасного суднобудування.

2.41. Чому суднобудування розвивається циклічно?

2.42. Причини запиту на великі судна.

2.43. Чинники стримування будівництва надвеликих суден.

2.44. Чому зросли вимоги до екологічної безпеки суден?

2.45. Якими способами досягають енергоефективності суден?

2.46. Негативні наслідки шуму, який здійснюють працюючі двигуни суден, і засоби запобігання йому.

2.47. На яких принципах ґрунтується четверта промислова революція?

2.48. Наслідки четвертої промислової революції для суднового інжинірингу.

2.49. Наслідки четвертої промислової революції для будівництва суден.

2.50. Наслідки четвертої промислової революції для експлуатації суден.

2.51. Охарактеризуйте нові зростаючі ринки, які опановують суднобудівні підприємства Європи.

2.52. Поясніть зміст і переваги кластерів у морській господарській діяльності.

2.53. Поясніть причини перенесення центру тяжіння світового суднобудування на Схід.

2.54. Хто з іноземних інвесторів особливо зацікавлений у розвитку суднобудування в країнах, що розвиваються?